

กระทกรก

ชื่อสามัญไทย กระทกรก กระโปรงทอง รก ตำลึงฝรั่ง เถาะเงาะ เถาสิงโต หนุ่้าถลกบาด

ชื่อสามัญอังกฤษ Red fruit passionflower

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Passiflora foetida* L.

วงศ์ Passifloraceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

กระทกรกเป็นพืชเถาเลื้อย มีระบบรากแก้ว ลำต้นเลื้อยไปตามพื้นดินหรือเลื้อยพันพืชอื่นที่มีมือเกาะ และมีขนอ่อนเกาะคลุมทั่วต้น ใบเป็นใบเดี่ยวออกจากลำต้นแบบสลับ ใบมีลักษณะเป็นแฉกแบบเดียวกับใบตำลึง ฐานใบมนรูปหัวใจ ขอบใบเป็นหยัก ผิวใบมีคลื่นเล็กน้อย ก้านใบยาว 6 เซนติเมตร ดอกเป็นดอกเดี่ยว เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงมีลักษณะเป็นร่างแห สีเขียวแกมน้ำตาลมี 3 กลีบ ผลเป็นแบบเบอร์รี่ รูปทรงกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2-4 เซนติเมตร ผลเมื่อแก่จะเปลี่ยนจากเขียวเป็นสีเหลืองหรือสีส้ม เมล็ดรูปทรงกลมแบน

กระทกรกมักพบโดยทั่วไปตาม เรือกสวน ไร่ นา ทุ่งหญ้า ริมนน หรือที่รกร้างว่างเปล่า
ประโยชน์ทางยา

ผลแก่ใช้รับประทานใช้ขับปัสสาวะ ขับเสมหะ แก้ไอ แก้ปวด ปอกแก้หิด

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ใบกระทกรกพอบประมาณตำพอกแก้ฝีหนอง

ผักกะสัง

ชื่อสามัญไทย ผักกะสัง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Peperomia pellucida* (L.) Kunth

วงศ์ Piperaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ผักกะสังเป็นพืชล้มลุกขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูง 10-25 เซนติเมตร ลำต้นแตกกิ่งก้านสาขามาก ลำต้นสีเขียวมีลักษณะโปร่งใส มองเห็นภายในลำต้นชัดเจน ใบรูปใบโพธิ์ ปลายใบแหลม โคนใบรูปหัวใจ ดอกเป็นดอกช่อลักษณะกลมเล็กและยาว

ผักกะสังพบได้ทั่วไปในที่ชื้นและริมอาคารบ้านเรือน

ประโยชน์ทางยา

ใบผักกะสังใช้พอกรักษาแผลฝีหนอง

เอื้องเพ็ดม้

ชื่อสามัญไทย เอื้องเพ็ดม้ ผักไผ่น้ำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polygonum tomentosum* Willd.

วงศ์ Polygonaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

เอื้องเพ็ดม้เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูงประมาณ 1-2 เมตร ขึ้นได้ดีในร่อน้ำหรือคูน้ำ
ตื้น ๆ ใบเป็นใบเดี่ยวออกจากลำต้นแบบเวียนสลับรอบต้น ด้านหลังใบและท้องใบ มีขนขึ้นปกคลุม
ทั้งสองด้าน ดอกเป็นดอกช่อ ออกตามปลายยอด ช่อดอกตั้งขึ้น กลีบดอกสีขาวเมื่อบานอาจมีสีขาว
แกมชมพู

เอื้องเพ็ดม้พบได้ทั่วไป ในที่มีน้ำขัง ริมแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ

ประโยชน์ทางยา

ใบอ่อนใช้รักษาอาการไข้ เป็นยาขับปัสสาวะ และเป็นยาระบายอ่อน ๆ

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

เพ็ดม้ทั้งต้นเอื้องตันกินน้ำขับโลหิต รักษากระดูกให้มาปกติ

ผักตบไทย

ชื่อสามัญไทย ผักตบไทย, ผักสามหา

ชื่อพื้นเมืองปัตตานี ผักตบ

ชื่อสามัญอังกฤษ Monochoria

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Monochoria hastata* (L.) Solms

วงศ์ Pontederiaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ผักตบไทยเป็นพืชน้ำอายุยืน รูปทรงพุ่มมีลักษณะเป็นกอสูงประมาณ 50-100 เซนติเมตร ลำต้นเป็นแบบลำต้นใต้ดินหรือใต้น้ำมีลักษณะเรียบ ใบมีลักษณะเป็นแบบ renniform ปลายใบเรียวแหลม โคนใบรูปหัวใจ ใบมีสีเขียว ผิวเรียบเกลี้ยงเป็นมัน ขอบใบเรียบ ก้านใบยาวและอวบ ส่วนโคนของก้านใบแผ่ออกเป็นรูปกาบ ดอกเป็นดอกช่อกระจาย ประกอบด้วยดอกย่อย 20-120 ดอก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกหลอมรวมกันสีม่วงสด และมีสีขาวแซมเล็กน้อย ช่อดอกจะโผล่มาจากก้านใบผลเป็นแบบผลกลุ่ม ภายในมีเมล็ดสีน้ำตาล และมีลายที่เมล็ด

ผักตบไทยพบทั่วไป ตามแม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนองต่าง ๆ พบได้ทั่ว ๆ ไป
ประโยชน์ทางยา

ทุกส่วนของผักตบไทย ใช้แก้พิษ ขับลม แก้แผลอักเสบ ปวดแสบปวดร้อน
ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

รากผักตบไทย ตำพอกตาทำให้ตาสว่าง ทั้งต้นต้มกินน้ำแก้ไอร้อน

ผักตบชวา

ชื่อสามัญไทย ผักตบชวา ผักตบ ผักปอง ผักปง สะวะ

ชื่อสามัญอังกฤษ Java weed

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eichhornia crassipes* (Mart.) Solms

วงศ์ Pontederiaceae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ผักตบชวาเป็นพืชน้ำอายุยืนหลายปี ทรงพุ่มสูง 30-80 เซนติเมตร ลำต้นสั้น รากแตกจากลำต้นบริเวณข้อ รากสีม่วงดำ ลำต้นแตกไหลเพื่อเจริญเป็นลำต้นใหม่ ใบขนาดใหญ่ รูปร่างค่อนข้างกลม ปลายใบมน ก้านใบยาวลักษณะพองคล้ายฟองน้ำ ดอกเป็นดอกช่อ แต่ละช่อมีดอกย่อย 6-30 ดอก กลีบเลี้ยงและกลีบดอกหลอมรวมกันสีม่วงตรงกลางเหลือง ผลเป็นชนิดแคปซูล แบ่งได้เป็น 3 พู ภายในมีเมล็ดลักษณะกลมจำนวนมาก

ผักตบชวาพบได้ทั่วไปตามที่ลุ่มน้ำขังในนา ในหนองน้ำลำคลอง

ประโยชน์ทางยา

ผักตบชวาทั้งต้นใช้ขับลม ทาแผลอักเสบ แก้พิษในร่างกาย

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

รากผักตบชวา ตำพอกตาทำให้ตาสว่าง ทั้งต้นต้มกินน้ำแก้ไข้ร้อน